

SENDİKA

N. Varay
tarafından
TUSTAV'a

Yıl: 1, Sayı: 8

1 Aralık 1966

Fiatı: 25 Krş.

15 GÜNDE

ÇIKAR FİKİR VE SANAT GAZETESİ

Başyazı

**Grev hakkı
Var mı,
Yok mu?**

ÖMER TAŞDEMİR

Türkiyemizde sendikal hareketlerin başladığı tarihten 1960 yılına kadar, ne zaman işçi sorunları, hükümet edenlere veya iktidara aday olanlara götürülse hep, toplu sözleşme ve grev kanunu ile avutulmuş; hele çıksın o zaman bütün haklarımızı siz kendiniz alacaksınız denmiş; fakat hiçbir siyasi örgüt, bu kanunu çıkarmak istememiştir. Nihayet 1946 dan sonra yavaş yavaş örgütlenen işçilerin, direnmeleri sonucu, 1961 Anayasasına bu haklar kondu. Fakat 1961 den zamana kadar uygulanmasını gördüğümüz grevlerin oluşum şekline ve neticelerine bakılırsa, grev hakkının sadece şekil bakımından var olduğu, gerçekte ise olmadığı anlaşılır.

Yurt hizmetinde, işçinin gerçek yerini bilmeyen, işçiyi hiç tanımayan yasa koyucular, işçiyi insanca yaşama hakkı vermemekte birbirleriyle adeta yarış halinde olurlar. Bu düinde böyle idi; bugünde böyledir.

İşçiyi şekil bakımından bir hak tanımır, fakat, hemen onu tesirsiz hale getirmek için karşı bir tedbir konur. Örneğin: İşçiyi grev hakkı verilir buna karşılık işverene de hemen lokavt hakkı tanınır. İşverenin elinde ve işçinin tepesinde Demoklesin kılıcı gibi duran iş kanununun 13. maddesi yetmiyor mu gibi, birde lokavt hakkı. Düşünülecek olursa, zaten Anayasamızda da bulunmayan lokavt hiç bir zaman doğmaz. Bu bir çeşit grevi yasaklamak, grev yapanlara korku vermek ve onları tehdit etmektir.

Yasa koyucular bu tedbirde de kâfi görmemişler; birde grevi erteleme hakkına da sahip olmuşlarki acı hatıraları halâ içimizde yer eden Paşabahçe ve Pipe-Line petrol boru hattı işçilerinin grevlerinin ertelenmesi grev hakkının şekil bakımından verildiği ni açık bir delildir.

Hele grevin ertelenmesinde, Millî menfaatlere aykırıdır. (Sonu S. 4 de)

KİMLİŞ İŞÇİDEN YANA OLAN ?..

Her türlü kötülüklerin anasının işsizlik ve sefalet olduğunu bilmiyor musunuz, bay milletvekili? Bugünkü Türkiye'de işsizliği ortadan kaldırmak için hangi hazırlığın, hangi düşüncenin var? Meclise hangi kanun teklifini verdin bu yolda

• NURİ KARA •

Yüzyıldan beri birçok kimse işçiyi korur görmüş, ama ezmiş ve sömürmüştür. Durum dün de böyle idi, bugün de böyledir.

Zavallı işçi ve köylü bir türlü bu kötü kaderini yene-memiş, sömürülmekten kurtulamamış ve emeğinin değerini alamamıştır. Kimi dost diye bağrına bassa kendisini kucaklarken arkasından sin-sice hançerlediğini görmüştür. Kurtarıcı diye dört elle sarıldığı ve çocuklarının nafakasından kesmek suretiyle her türlü imkân tanıdığı şahısları Meclise göndermiş, fakat orada da en büyük tek-meyi yine bunlardan yemiştir.

Bir işçi iken sendika başkanı olan, oradan da çeşitli vaatlerle işçi ve köylüyü kandırarak Meclise milletvekili olarak giren, asil Türk işçisinin namert evladı, Meclise girer girmez, velinimetlerini unutmuş, işçilerin karşısına dikilmiştir. Bir de hiç yüzü kızarmadan, zerrece haya duymadan, hâlâ işçilerden sendikacılıktan söz edebiliyor.

Anayasamızla işçiyi verilmiş olan hakları çok gören ve onların kullanılmasını savunan ve gazete diye çıkardığı yüz karasında, kuvvetli sendikaları parçalamak için on parmağında on kara habire demogoji yapıyor.

Maden-İş çökecektir derken; Türkiye'de, gerçek sendikacılık yapan, işçinin yararlarına merhem olmak isteyen ve Türk işçisinin gerçek temsilcisi olan Maden-İş, «niçin çökmüyor? niçin gür geçtikçe daha çok kuvvetleniyor da, işçinin felâketine mâni oluyor; işverenler dışardan, Metal-İş ve ben içerdenden yıkmaya uğraştığımız halde, hâlâ dimdik nasıl ayakta duruyor.» diye tutulduğu sara nöbetlerini ve hirsini ortaya koyuyor.

Kötü ideolojilerin karşısında olduğunu söyleyen bu demogoga sormak ve öğretmek gerek:

Her türlü kötülüklerin anası işsizlik ve sefalet olduğunu bilmiyor musunuz? bay

milletvekili! Bugünkü Türkiye'de işsizliği ortadan kaldırmak için hangi hazırlığın, hangi düşüncenin var? Meclise, hangi kanun teklifini verdin bu yolda.

Memleket içinde, bir çok vurgunculara, vergi kaçakçılara, telefonla milyonlar kazananlara, Türk milletini sömürerek kendi memleketlerine milyonlarca döviz kaçıran yabancılara ve emeğin sırtından kâşaneler kuran sömürücülere rağmen etin kilosunun 12 soğanın 3 lira olduğu bir memlekette 8 liraya işçi çalıştırmak mı işçiden yana olmaktadır? İşçinin ağır yükünü bir nebze olsun hafifletecek olan geçim indirimini ertelemek için oy vermek midir işçiden yana olmak? 83 gün aç, susuz ve her türlü güçlüğü göğüs gereker kanunların da haklı bulduğu dâvalarında hedefe ulaşacaklarken, Paşabahçe grevini ertelemek midir işçiden yana olmak? Anayasamızın işçiyi tanıması ve işçinin tek dayanma gücü olan grev hakkına karşı olmak mıdır işçiden yana olmak? Bu mudur işçiyi temsil etmek?

Hafızanızı yoklayın biraz. Bir zamanlar tüzüğünü hazırlatarak Ankara'da toplanıp birleşmek için yalvardığınız ve o zaman sizin liderlik vasfına lâyık olmadığınız kanısıyla birleşmeyi reddeden Maden-İş yöneticilerine bugün kötü demek yakışır mı bir milletvekiline? Hiç olmazsa geçmişleri hatırlayın da tezada düşmekten kurtulun.

Hem niçin kendinizi zorluyorsunuz? Sizin mizacınız ve zihniyetiniz sendikacı olmaya müsait değil. Siz patron olmaya kabiliyetlisiniz. Bu yolda çalışın; hem işverenler de sizi desteklerler; çünkü sendikaları parçalamak için büyük hizmetiniz oldu onlara.

BU GERÇEKLERİ

BOY ÇUKURUNDA SUDAN HALKALARI

• Çelik-İş sendikası istifa eden bir Maden-İş sendikası üyesinin almış olduğu zam farkının derhal kesilmesi için «sözde sendika» tarafından işverene yazılan yazıya, işverence «kanunları okuyunuz» diye cevap verilince kanunsuzluğu şiar edinenlerin sükutu hayale uğradığını ve zam farklarını kestiremediklerini,

• Türkiye Maden-İş sendikası tarafından yapılan 1. dönem toplu sözleşmenin 109. maddesine göre, işyeri değerlendirmelerini düzeltme komisyonunca 50 küsur işyerinin birer ikişer kademe artırıldığı halde gece konu sendikasının güçsüzlüğü yüzünden aylardan beri uyutulduğunu,

• Sendikamıza; «işçi menfaatlerini benimsemeyen ve işçi örgütlenmesine hiçbir çaba sarfetmeyip sadece kendi mide ve menfaatlerini düşünen Çelik-İş sendikasına girmek kararında olduğundan, evvelce istifa etmiş olduğum sendikamıza tekrar üye olarak kabulümü ve neticenin bildirilmesini istirham ederim.» Diyerek müracaat olduğunu,

• Gecekondu bir kuruluş olan Çelik-İş'in delege seçimi yapılırken listeyi sürüklesin ve kuvvetini göstermek için kendi kısmından adaylığını koyan genel başkanın en sondan ikinci yedek olduğunu,

• Sandıktan çıkan ve kendilerine muhalif olan bütün delegeleri türlü bahanelerle delegelikten düşürüp, onların yerine, kendilerine oy verecek olan yedeklerden tayin etmek istediklerini, ancak bu yolda mahkemeye müracaat eden delegelerin uğraşı karşısında üç defa fikir değiştirip sonunda delegelikleri düşüremediklerini,

• Bütün işverenler tek sendika altında güçlerini birleştirirken Karabük'te tek başına ve mahallî sendikacılık olmaz bu işçiyi ezdirmekten başka bir işe yaramaz onun için Türkiye'de kendi iş kolunda tek kuvvetli sendika olan Maden-İş'le birleşmek ve kongrede iltihak kararı aldırarak gerek diyen idealist ve işçiden yana olan gerçek sendikacıların delegeliklerini düşürmek, onların yerine kendilerine yem olacakları atamak istediklerini,

• 4.12.1966 tarihinde yapılacak olan genel kurul toplantısında genel başkanlığa 11 kişinin aday olduğunu, bu adayların: Selâhattin Bulut, Ahmet Centek, İbrahim Sesver, Kemal Atalay, Ahmet Çehreli, Kemal Karataban, Enver Kaya, Hasan Ergüven, Atilla Yıldakalmaz, Mehmet Ardic ve Metal-İş fedrasyonundan Recep Çakar olduğunu,

• Kongrenin yapılma tarihi 20.11.1966 olmasına rağmen önce bir hafta sonra iki hafta ertelendiğini, buna sebep olarak delegelikleri düşürülenlerin haklarını aramaları gösterilmesine rağmen hâlâ kendilerine delegelikten düşürüldükleri bildirilmediğini, buna göre gerçek sebebin A.P. Zonguldak il kongresinin ve ondan bir hafta sonrada A.P. genel kongresinin olduğunu,

• Delege seçimi yapılırken Çelik-İş'çiler tarafından önceden yazılmış ve altı mühürlenmiş oy pusulalarının dağıtıldığını,

• Genel başkan bu kerre adaylığını koymayacak denil-

(Sonu Sayfa 4 de)

DUYDUNUZ MU?

BESLENME VE YENİ SÖMÜRGEÇİLİK
Türkiye Milli Gençlik teşkilâtı (T.M.G.T.) Doç. Dr. Osman Nuri Koçtürk'ün çok ilginç bir kitabını yayınladı. Fiyatı 150 kuruş. İsteme yeri: Türkiye Milli Gençlik Teşkilâtı, İstiklâl Cad. 471/2, Tünel-İstanbul.

Ülkücü ve yurtsever yazar sayın Doç. Dr. Osman Nuri Koçtürk'ün yazdığı «Beslenme ve Yeni Sömürgeçilik» adlı kitabını, her Türk aydını bir kaç kez okumalı ve elini şakağına dayayarak derin derin düşünmelidir; çünkü Koçtürk, hiç korkmadan, yılmadan bu kitabında gerçekleri haykırıyor; ulusuna ve yurduna karşı olan büyük görevlerinden birisini daha yapıyor; Osman Nuri Koçtürk Goethe'nin dediği gibi «Mühim olan insanın gerçeğe karşı bir sevgi ve hayranlık duygusudur» cümlesinin anlamına uygun yaratılmıştır. Yani bu gibi insanlara çok az rastlanır dünyada. Bu çok önemli kitaptan bir parça okuyalım:

[Eski sömürgeçilikte toplumları uyutmak ve nüfusturmak için çeşitli araçlar kullanıldığı, bu arada afyon iptilâsının bile sömürücüler tarafından hoşgörülükle karşılandığını biliriz. Çağlar ilerleyip insanlar bu kötü metodlar üzerinde bilinçlendikçe araçlar da değiştirilmiş ve geliştirilmiştir. Yeni emperyalizm artık eski usullerini terk etmiş ve fakat afyona nazaran çok daha etkili ve korkunç araçlarla iş görmeye başlamıştır.

Bilgisiz ve bir araya gelemeyen toplumları sömürerek bu günkü Batı medeniyetinin temellerini atanlar, aslında insanın yaratılışında var olan bir içgüdüye uymakta ve bencil davranmaktadırlar. İşin tuhaf olan tarafı onların bunu inkâr edip, silâhla değil ve fakat günlük yiyecekleri ile ölüme mahkûm ettikleri insanlar tarafından bir kurtarıcı ve bir dost olarak alkışlamayı arzu etmeleri ve bu suretle gene benciliklerinden menşe alan sevilme ve sayılma arzularını da tatminde kararlı görünmeleridir. İnsanın yaratılışında mevcut olan bu davranış çağlar boyunca değişmediğine göre, bundan sonra da değişmeyecek ve güçlü zayıfı, bilinçli, bilgisizi sömürmeye devam edecektir. Bu koşullar altında zayıfın güç kazanması, bilinçsiz, bilinçlenmesi, kamu vicdanına olduğu kadar milletlerarası ilişkilere de aykırı düşen sömürgeçiliği yenmek için tek çare olabilir.

Biz bu yazımızla afyon, pirinç, ekmeğe ve şeker üzerinden gelişen yeni bir sömürgeçilik metodunu tanıtmaya ve Türkiye'ye güç kazandırmaya çalışacağız.]

Sayın yazar Doç. Dr. Osman Nuri Koçtürk, çeşitli geri kalmış ülkelerle sömürücü ülkeler konusunda geniş bilgi verdikten sonra yazısına şöyle devam etmektedir:

[Halk köylerde sadece tabilla beslenmekte ve bazıları bunu bulamadıkları için ilâçlı tohumluk buğday veya insanı ölüme sürükleyen veya sakat bırakan fink ile beslenmektedir. Türkiye'mizde bir insan bir yılda 268 kilo tahıl tüketirken, bize tahıl ihraç eden ve gerekirse bunu parasız vermeyede «insancıl dostluk duyguları» razı olan Birleşik Amerika'da bu miktarın 66 kilodan iba-

YARARLI YAYINLAR

Yıldız Osmanoğlu

ret oluşu şaşırtıcıdır. Üretim üzerinden besaplandığı zaman bir insana bir yılda 640 kilo kadar tahıl isabet eden bu ülkede insanlar paylarına düşen tahılın yalnız 66 kilosunu yer ve geri kalanı da ya hayvan yemi veya sömürdükleri geri kalmış toplumların uykularının ve uyusukluklarının derinleştirilmesi için afyon gibi kullanırlar. Buna karşılık insan başına düşen yıllık et tüketimi 80-90 kilo civarındadır. Her Amerikalı her gün bir kilo süt ile bir yumurta tüketebilir.

Amerikadaki bir tarım işçisinin kendinden başka 25-30 kişiyi doyuracak kadar besin maddesi üretme olanağına kavuşmuş ve bizim insanlarımızın üçü bir arada çalıştığı zaman bile bir dördüncüyü doyuramaz durumda oluşlarının nedenini teknik gelişme yanında, beslenme kalıplarımızdan ayrı oluşunda aramalıyız.

Türkiye'de doğan çocukların 12 yaşına gelinceye kadar yarı yarıya ölmeleri, kızamık hastalığının yurdun bir ucundan girip öteki ucundan binlerce ölü ile çıkması, insanların, mutsuz, işsiz, güçsüz ve bilinçsiz oluşları afyonun kanunla yasaklandığı ülkemizde afyon gibi kullanılan bir besin maddesinin bası boş tüketilmesine ve dostlarımızın bu yeni vasıtayı gayet bilinçli bir şekilde kullanmalarına bağlı bulunuyor. Bu yazının kaleme alındığı tarihte bile Amerika'da imzalanan 300.000 ionluk bir tahıl ithal anlaşması gereğince Türkiye'ye parti parti tahıl ithal edilmekte ve olay mutlu bir olay olarak radyolarda ilân edilmekteydi.

Oysa ki Türkiye'nin kurtuluşu tahıl azaltıp et, süt, yumurta ve balık tüketimini artırmaktadır. Bu yola gidilirse hastalıklar azalacağı için ilâç ihtali düşecek, entellektüel güç yükseleceği için dönen dolaplar anlaşılabilecek, fizik güç üretimi etkileyeceğinden it-

balât düşecek, Türkiye kısacası bağımsız ve kimseye mibneti olmayan bir toplum haline gelecektir. Bu ise iç ve dış sömürücülerin işine gelmemekte, ekmeğe tüketimi hızla ve plânla artarken, et, süt, yumurta ve balık tüketimi azalmaktadır.]

Koçtürk, daha sonra Türkiye'nin bu konudaki durumunu gerçek bir aydınlık içinde anlatmakta ve yazısını şöyle bitirmektedir:

[SONUÇ :

Türk halkının çok tahıl ve az et, süt, yumurta ve balıkla beslenmekte olduğu artık iyi bilinen bir keyfiyettir. Bu durumun en kısa bir süre içinde tasbihi ve ileri ülkelerde uygulanan beslenme kalıplarına benzer bir beslenme şeklinin millî politika haline getirilmesi iktiza ederken, tahıl tüketimini ve dolayısıyla boş kalori harcamasını artırıcı mahiyette yağ, tahıl ihtilâti yapılmakta, bir taraftanda ekmeğe şeker katılması gibi olumsuz ve bilimsel gerçeklere uymayan teklifler ortaya atılmaktadır. Memleketimizi ve halkımızı bu güç şartlar altından kurtarmak ve tarım politikamıza olumlu bir yön vermiş olmak için öncelikle ihtiyaçlarımızı tanımak durumunda bulunuyoruz. Bu ihtiyaçlar tanınca bizim sekere, tabilla, yağa değil, ete mubtâc olduğumuz görülecek ve Atatürk'ten bu tarafta devam eden aldatmaca son bulacaktır. Atatürk'e «Çocuklar şeker yemedikleri için raşitizm'e tutuluyorlar. Bundan dolayı zayıf, bundan dolayı çelimsizdir» diyenler affı güç bir bata işlemişler ve büyük yöneticileri yanıltmışlardır. Bugün de aynı yanıltıcı beyan ve tekliflerin devam ettiğini gövrev bu yazıyı kaleme almış ve çıkar yolu göstermiş bulunuyoruz. Bundan sonrası sorumlu kişilerin ve yöneticilerin bilecekleri ve yapacakları işittir. Bizden söylemesi.]

Türk halkının, sayın Doç. Dr. Osman Nuri Koçtürk'ün bu çok önemli kitabını mutlaka okuması ve yazarın başında çıkan bütün kitap ve mektuplarını izlemesi gerekmektedir; çünkü Türk ulusu bu konuda bir kurtuluş savaşını kazanmak zorundadır.

TOPLUM YAYINEVİ KIVANÇLA SUNAR

Yeni Sömürgeçilik Açısından GIDA EMPERYALİZMİ

Yazan : DOÇ. DR. OSMAN N. KOÇTÜRK

Doç. Dr. Osman Nuri Koçtürk, ülkemiz insanının gıda ve beslenmesi konusunda en önde gelen yığıt bir savaşçısıdır. Kırka yakın kitabı, binlerce makalesi ve radyo konuşmaları yanı sıra yurdun her yanını dolaşarak öğretmen, sendikacı, ve öğrencilere verdiği konferanslarla aydınları ve halkı beslenme konusunda uyarmaya, bu yolda dönen dolaplara dikkati çekmeye çalışmıştır. Ama Dr. Koçtürk bu yurtsever ve namuslu çabaları sonunda, egemen sınıfların ve çıkarı bozulan kapitalistlerin baskısıyla devlet memurluğu görevinden alınmış, yani nötralize edilmiştir. Dr. Koçtürk, şimdi daha bilenmiş olarak savaşını sürdürmektedir. Bu kitapta, az gelişmiş ülkeleri artık silâhla değil, ekonomik yollarla sömüren ve kahreden emperyalistlerin örneğin dostumuz Amerika'nın yurdumuzdaki oyunlarını ibret verici bir gerçeklikle okuyacakız.

Fiyatı 5 lira. Sendikalara ve öğretmen topluluklarına indirim yapılır. 20 liraya kadar olacak siparişler için posta pulu, ya da havale gönderilmedir.

TOPLUM YAYINEVİ
P.K. 176 — ANKARA

DIŞARDAN GAZELLER

SİZ, ALİ BEY, VELİ BEYEFENDİ BU'SUNUZ GELECEKLER ÖNÜNDE SUÇLUSUNUZ.

YÖNETECEKSİNİZ DE ULAŞACAK HAÇAĞDAŞ UYGARLIĞA ULUSUNUZ.

ÖN KARANLIK, ARD KARANLIK, SAĞ KARANLIK, SOL KARANLIK
KARA TOPRAK İÇİNE Mİ GÖMÜLÜYÖRÜZ.

BİR ÜLKE, YARISI ÇIRILÇIPLAK, YARISININ YEDİĞİ EKMEK, TUZ.

UYUR İTLERİ, İNEKLERİ, AYILARI, BÜTÜN AYDINLARI UYKUSUZ.

MİLYONU TIRAHOM TOPLUMUN, MİLYONU SITMA, MİLYONU VEREM, BİLMİYOR MUYUZ.

NE OLMUŞUZ, NE YAPMIŞLAR BİZE, NASIL BAĞLANMIŞ ELİMİZ, KOLUMUZ.

BÖYLE GİDERSE BİLİNE HEP MUSTAFA KEMALLE BİLE YOKUZ.

DE YÜREĞİN NİCE YANARSA YANSIN, EFENDİLERİN YÜREĞİ BUZ.

FAZIL HÜSNÜ DAĞLARCA

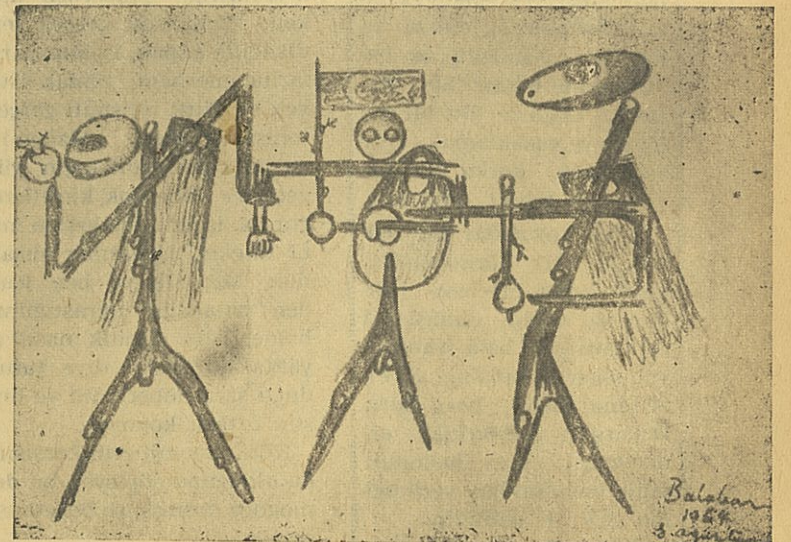
KOCA KENT

9. Yüzbin gecekonduda bitmeyen kavga Vay neymiş yaşamak ölmek Elimle yükselen yapılarda Bana yer yok Bir yere götürmez açtığım yollar Hanlar büyük, geceler büyük Bana yer yok.

Güçsüz bir erim ben bu kavgada Hangi taşı kaldırırsam yok Bir tarla getirmişim aklımda köyden Yalnızlığımı, garipliğimi büyüten Bir çitim maviye sığarım ama Dolmuş yıkıntılar köşeler Yer yok.

Ellerim boşuna sabah pazarlarında Patron dedi ki yer yok Vardığım alanlar sesiz yontu Sosyal adalet satıyor gazeteler Yüreğim kendinde biriken isyan Hastanelerde gömütlüklerde Yer yok.

BAŞARAN

Desen : BALABAN

Bitmeyen Kavga içinde işçinin yeri

İBRAHİM YILDIZ

GİRİŞ :

Dünya kuruldu kurulalı, bütün insanlar bitmeyen bir kavga içinde yaşamaktadır. Biz buna yaşam çizgisi diyoruz. Bu çizginin boyu bir ömür süresidir; ama insanlar ölüp gitsede bu bitmeyen kavga hep devam eder; çünkü geriden gelenler bu kavgayı sürdürür. Halk dilinde bu kavga'nın adı; ekme kavgasıdır. Halktan birisine halini hatırını sorsanız; eğer durumundan memnun değilse ya da kötü bir iş yapıyorsa «Eh ne yapalım, ekme kavgası bu...» der, hatayı, kusuru kabul eder de yine bildiği gibi yaşamını sürdürür. Yani bitmeyen kavga dengeli, dengesiz devam edip gider. Bu kavgada ezilenler, ezenler vardır; ezilenlerin çoğu emekçilerdir. Bu bakımdan hiç değilse ezilmek için, işçi; bitmeyen kavga içindeki yerini bilmeli, ezilmemenin yolunu öğrenmelidir, bunun için önemli saydığımız bu konuyu işçinin anlayabileceği bir şekilde ortaya koymak istiyoruz.

İŞÇİ KENDİSİNE KARŞI SAVAŞ AÇMALIDIR :

Kendisine karşı savaş açmasını bilmeyenler, toplum içinde kendi yerini ve durumunu tayin edemeyenler devamlı bir şekilde ezilmek zorundadır. İşçinin toplum içinde kendi yerini ve durumunu tayin edebilmesi için, kendisine karşı bir savaş açması ve bu savaşı kazanması gerekir. Bir kişinin kendisine karşı savaş açması ne demektir; bunu kısaca açıklayalım:

Kendisine karşı savaş açan bir kişi, sorumluluk duygusu taşıyan bir insan durumundadır. Sorumluluk duygusu duyan bir insan ise toplum içindeki yerini tayin etmek ve içinde bulunduğu toplumun mutluluğunu düşünmek zorundadır. Böyle bir zoru kabul eden insan bunun gereklerini yerine getirmelidir. Bu gereklerin ne olduğunu kısaca tesbit edelim:

1 — Kişi kendisini eğitmek zorundadır: Hangi koşullar altında yaşama atılırsa atılsın ve hangi çevrede, hangi yaşta bulunursa bulunsun kişi kendisini eğitmek zorundadır. Bunun için herkesin bütün eğitim imkânlarından faydalanması, hattâ kendisi için eğitim imkânı yaratması gerekir.

2 — Kişi düşünceye saygı duymak gereğini duymalıdır: insana erdem kazandıran

nedenlerin başında düşünme olgusu vardır. Buna kişinin atom gücü demek yerinde bir deyimdir; çünkü düşünen insan bütün güçlükleri düşünün gücü ile yener. Eğitim insanın yaradılışında bulunan bu gücü işler ve yararlı hale getirir. Böyle bir insan her türlü düşünceye saygılıdır.

3 — Kişi hoşgörü sahibi olmalıdır: Düşünceye saygı duyan eğitim yoluyla kendisine geniş bir kültür ve dünya görüşü kazandıran insan hoşgörü sahibidir; çünkü insanların hâta yapabileceğini bilir ve kendi hatalarını farkettikçe düzelttiği gibi, başkalarının da bunu yapabileceğini kavrar. Bu düşünce-den insanın insana değer verme olgusu doğar. Bütün insanlarda insanın insana değer verme olgusu doğduğu zaman, toplum yaşanası bir toplum olur ve bütün insanların tek tek arzu ettikleri bir toplum düzeni kendiliğinden doğar.

İŞÇİ SENDİKACILARA KARŞI SAVAŞ AÇMALIDIR :

Bütün işçilerin kendilerine karşı savaş açtıklarını ve bu sayede erdem kazandııklarını düşünelim. Böyle bir işçi toplumunun sendikal hareketlerdeki yönetimini elinde bulunduranlar derin derin düşünmek zorundadır. Çünkü ayrı ayrı kendilerine karşı savaş açarak, kişilik kazanan işçiler elbette düşünceye dayanmayan, gerçeklere dayanmayan hiç bir şeyi kabul etmezler. Yani bütün gerçek dışı söz ve hareketlere karşı kişilik ağırıklarını birbirine ulayarak topluca kendilerini yöneten sendikacılara karşı direnirler. Ama bütün bunlar, işçilerin hepsinin kişilik kazandığı bir noktada düşünülebilir. Bu düşüncenin bu gün gelişmiş ülkelerde bile henüz yeri yoktur, ama en sonunda bir gün bütün insanlar bu noktaya gelecektir.

Öyleyse bugün ne yapmalı? Yaşamını sürdürmek için bitmeyen bir kavga içinde bulunan bir işçi bir yandan kendisini yetiştirmek için çaba harcarken bir yandan da kendisini yönetecek sendikacıyı seçebilmelidir. Her seçimde işçi isabetli olarak kullanarak kendisini yönetecek adamları bulamayabilir ve seçtiği adamlar işçi toplumuna ihanet edebilir. İşçinin başında bulunan yöneticiler birer sarı sendika olabilir. İşte böyle koşullar altında işçi bulunabilir. Bu gi-

bi haller zuhur ettiği zaman işçi birlik ve beraberliğini bozmadan kendisine ihanet eden sendikacılara karşı top-tan direnme hakkını kullanmalı ve onları bütün gücünü harcayarak saf dışı etme yolunu bulmalıdır.

İŞÇİLER İŞVERENLERE KARŞI SAVAŞ AÇMALIDIR :

Yüzümüzü geriye çevirerek işçi-işveren ilişkilerine bakacak olursak; hiç bir devirde işverenin işçiye emeğinin karşılığını, bir adalet duygusu içinde verdiği görülmemiştir. Ve yıllar yılı işçi sermayenin baskısı altında ezilmek zorunda kalmıştır. Bu kötü koşullar içinde bulunan işçiler en sonunda işverenlerin karşısına topluca çıkmak zorunda kalmışlardır. Sendika örgütleri böyle bir istem sonunda doğmuştur. İleri ülkelerde bugün işçiler, emeğin sermayeye denk bir istihsal unsuru olduğunu işverenlere kabul ettirmişlerdir. Emek yarı yarıya bir istihsal unsuru olduğuna göre işçi, işverenin sermaye baskısı altında ezilmemeli, insan gibi yaşamının yolunu bulmalıdır.

Bu yarıdan da anlaşılacağına göre işçiler güçlü sendikalar kurmak ve işçiden yana olan yöneticiler bulmak suretiyle zafere giden bir yola girmiş oluyorlar. Yani bütün işçiler güçlü bir sendikada bir örgüt alanı içinde birlik ve beraberlik kurdukları zaman ancak haklarını alabiliyorlar. Öyleyse işçiler güçlü bir sendika örgütü alanı içinde birleşerek işverene karşı savaş açmak zorundadır. Böyle güçlü bir savaş sonunda ancak işçiler haklarını alabilirler. Aksi takdirde emek sahibi, alın teri sahibi olan işçiler; sermaye sahibi işverenlerin baskısı altında süresiz olarak ezilmek zorundadırlar.

SONUÇ :

Emeğinden başka hiçbir şeyi olmayan işçiler, haklarını alabilmeleri için, kim kimden yana olması gerektiğini bilmeli; bir sendika örgütü alanı içinde birleşmelidir. Böyle bir birleşme sonunda emek sahibi olan işçiler kişilik kazanacak, haklarını en uygun bir şekilde alabileceklerdir. Bunun sonunda o ülkede sürüp giden bir çok bozuk-düzen içinde bulunan ana konulara çözüm yolu bulunacaktır. Bir ülkenin kalkınmasının başlangıç noktası buradadır.

Millî Prodüktivite

Doç. Dr. Osman N. KOÇTÜRK

Toplu sözleşme düzenine girdiğimizden bu yana fasit bir daire içinde bocalayıp duruyoruz. İşçi bunaldıkça, greve gitmekte ve işvereni masa başına çağırarak ücretini artırmaya çalışmaktadır. İşinin devamını arzulayan işveren de tek çıkar yolu işçi yevmiyelerine zam yaptıktan sonra mamüllerinin fiyatlarını yükseltmede bulunmuş görünüyor. Böylece ücretler artmakta, ücretler arttıkça da fiyatlar yükselmektedir. Birbirini etkileyerek devam edip gitmekte olan olaylar yaşantılarımızı dayanılmaz bir hale getirmiş bulunuyor. Herkes hayatından şikâyetçidir.

Avara kasnak ve ölçüstüz bir gelişme gösteren endüstri yanında başboş ve sahipsiz bir tarım millî prodüktivitenin toplum yararına en üstün seviyede tutulabilmesi için elverişli olmayan bir ortam yaratmış bulunuyor. Plânlı çalışmanın beşinci yılını idrak ettiğimiz şu günlerde, ekonomik gelişmenin eski temposunu değiştirdiğini ve hızlandığını kabul etmek mümkün değildir. Türkiye'de eskiden olduğu gibi yağış ve hava şartları uygun olunca mahsul iyi ve millî gelir üstün olmakta, olayların belirli bir düzeyde istikrara kavuşturulmadığı dikkati çekmektedir. İşçilerimiz normal bir işçilik günlük iş veriminin yarısını bile bize veremiyorlar. Çünkü toplum onlara gerekeni verememekte ve temel ihtiyaçları bile gereğince karşılanamamaktadır. Türkiye'de toprak aç, hayvan aç ve nihayet insanlar açtır. Bilgisizlik ile yetersizliğin el ele çalıştığı bir ortamda zaten başka bir gelişme beklenebilir.

Gerçekte işimiz ve işverenimiz ile Devlet kesiminde çalışan dar gelirli memur ve topraklı yahut topraksız çiftçiyi kurtaracak tek çare millî prodüktivitenin yükseltilmesindedir. Bir hektar toprak, bir baş hayvan veya belirli bir bireyden daha çok ürün alıp ürettiğimiz gün bu mutsuz çemberden kendimizi kurtaracak ve böylece gerçek kalkınma yoluna girmiş bulunacağız. Fakat bu temel mesele unutulmuş ve fertler

gibi guruplar da kendi çıkarlarını koruma telaşı içinde girmişlerdir. 580 sayılı kanunla kurulmuş olan (Millî Prodüktivite Merkezi) iki yıllık bir geçmişi olmasına rağmen (Prodüktivite) anlamının kamu oyunda gereği gibi anlaşılmasını bilc sağlayamamış bulunuyor. Daha önce yabancı teşekküllerin yardımları ve bakanlıkların mali desteği ile on yıla yaklaşık bir süre için (Bakanlıklararası Prodüktivite Komitesi) olarak bu süre içinde lüks otellerde belli kişilere seminerler tertipleyip, belli kişileri belli konularda konuşturmak ve milyonlarca lira para tüketmekten başka birşey yapmamıştı.

Oysa ki Türkiye'nin sorunları gelip, gelip Millî Prodüktivitenin artırılmasını da toplanmaktadır. Biz bir inekten bir yılda 400 kilo süt alırken, 17 yıllık geçmişi olan İsrail'de bu miktarın 4500 kiloya ulaştırıldığını, bir hektar topraktan almadığımız tahıl ürünü bir tonu aşamazken, bazı Avrupa ülkelerinde bu miktarın 3,5 tona yükseltildiğini açıklayacak olursak, tarım kesimindeki durum anlaşılacak olacaktır. Endüstriye gelince yabancı sermayeye dayalı iş kollarında ve üretim alanlarında gelirin önemli bir kısmının yabana aktarıldığı zaten bilinmektedir. Tarım işçisine nazaran çok daha mutlu kabul edilmesinin gereken endüstri işçilerinin aldıkları ücret ile karlıları bile doyamıyorsa bunun nedenlerini birazda tarım kesimindeki başarısızlığa bağlamak gerekecektir. Neticice itibariyle bu iki önemli kesim ile hizmetler kesimindeki boşluk ve tersine gelişmeler ülkemizde Millî Üret genliği korkunç denilebilecek bir seviyeye düşürmüş bulunuyor. Asıl mesele durumunu bilimsel yoldan inceleyerek gerçek durumumuzu görmekte, Devlet, İşçi ve İşveren olarak buna bir çare aramaktadır. Fertler ve guruplar kendi çıkarlarının peşinde koşar ve millî prodüktivite alabildiğine ihmal edilirse, bugün zengin olanın yarı fakir düşmesi ve fakir olanın daha da fakirleşmesinden başka hiç bir gelişme bekleyemeyiz.

YOKSULLUĞUN TEMEL SEBEPLERİ

AŞIRI yoksulluk olayı aslında yeni değildir. Az gelişmiş ülkeler uzun bir zamandan beri yoksuldurlar. Bu yoksulluk çok uzun bir süre dünya nüfusunun büyük bir kısmının kaderi olmuştur. Yoksulluk kaynağını araştırmaya girişirken direkt ve indirekt sebepler arasında bir ayırım yapmalıdır; yani mantıken yoksulluğa bağlı olayların yakın ve uzak olanları birbirinden ayrılmalıdır. Bu ayırımı yaparken, yakın ve uzak nedenlerin tümünü birden bir zincire benzetebiliriz; endirekt sebepler sonuncudan önceki bütün halkalardır, son halka direkt sebeptir. Zincir tek yönlü nedensellik yoludur, fakat arada çeşitli bağlılık noktaları vardır, halkalar birbirine geçmiştir. Yoksulluğun kuvveti ve dolayısıyla direkt sebeplerin nisbi önemi üzerine bir şeyler bildiğimiz halde, daha uzak sebepler hakkındaki bilgimiz kantitatif olmaktan çok kalitatifdir ve henüz çok azdır. Geniş anlamıyla sebeplerin daha çok teknik ve ekonomik karakter taşıdığını, zincirin daha uzak halkaları olan indirekt sebeplerin ise dar anlamda ekonomik olmaktan ziyade psikolojik, tarihi veya coğrafi olduğunu söyleyebiliriz.

Yaptığımız araştırmanın açıkladığı olayların merkezini, insan başına üretim seviyesinin düşüklüğü olarak kabul edebiliriz. Şu halde en önemli direkt sebepler şunlardır :

I — Üretimin insan faktöründe mevcut teknik ve teşkilatlanma kabiliyeti seviyesinin düşüklüğü,

II — Üretimin tamamlayıcı faktörlerinin, yani toprak ve sermayenin miktarının azlığı.

Bu direkt sebeplerin her biri karmaşık olayları ifade etmektedir, çünkü üretim faktörlerinin her biri çeşitli biçimler alabilir. Şu halde, insan hünerleri çok cephelidir, sermaye pek çok somut şekiller alabilir, ve buradaki anlamı ile «Toprak» verimlilik, iklim ve maden sermaye unsurlarını içine alır.

Geniş anlamda, az gelişmiş ülkelerin yararlanabileceği toprak ve sermaye, gelişmiş memleketlerdeki göre daha az olup, kabaca gelirler arasındaki farklar oranındadır. Az gelişmiş ülkeler arasında toprak ve sermayenin nisbi öneminde büyük farklar vardır; bazılarında toprak nisbeten bol, sermaye çok kıtır. Bununla beraber, dünyanın az gelişmiş bölgelerinde yaşayan nüfusun büyük bir kısmı için toprak da kıtır, Hindistan ve Çin bunun örnekleridir. Hünerler, özellikle en gerekli olanlar, ender olarak bir sayıma tâbi tutulmuştur; ama yine de indirekt gözlemler,

meselâ okuma yazma bilmiyenlerin sayısı, bu bölgedeki hüner eksikliğini açıkça ortaya koymaktadır.

İnsan başına düşen gerek hünerler gerekse sermaye mantiki olarak, mevcut durumun indirekt veya daha derin sebepleri ile bağlantılıdır ve bu sebeplerin genel bir şekilde:

A) Ele alınan insanların daha çok temel davranışlarında; ve

B) Bugünkü veya geçmişteki bazı coğrafi ve siyasi gerçeklerde bulunduğunu söyleyebiliriz.

Ekonomik kalkınma ile ilgili temel davranışlar, insanların modern bir ekonomiyi kurmak veya devam ettirmek için almaları gereken kararların ve yapmaları icap eden seçimlerin tahlilinden bir bakıma, bazan ekonominin işleyişi ile ilgili anlayışsızlıkla birlikte, ileriye bakmaya hazır olmamaktan meydana geldiği söylenebilir.

Sözü edilen davranışlar, nüfusun içinde yaşadığı çevreden bağımsız değildir. Bunlar ekonomik durumu yansıtır ve karşılıklı olarak birbirleriyle bağlantılıdır. Anlaşılacağı gibi yaşama şartları çok kısıntılı olan kimse çıkarılabilir.

En önemli temel davranışlar şunlardır :

- 1) Maddi refaha karşı ilgi
- 2) İleriye bakmak arzusu
- 3) Risklere katlanmağa hazır olmak
- 4) Teknolojiye ilgi gösterme
- 5) İşbirliğine hazır olmak
- 6) Sebat etmek kabiliyeti
- 7) «Oyunun kurallarını» kabule hazır olmak.

Konuya eğilenler çeşitli formülleri seçmişler, bazıları yukarıda sayılan davranışların bir kısmını, bazıları da diğer bir kısmını hesaba katmamışlardır. Fakat gerekli davranışların cinsi hakkında bir fikir birliği vardır. Bu davranışların az gelişmiş memleketlerde yeteri kadar yaygın olmadığı üzerinde de inanç birliği mevcuttur. Böylece, bu memleketlerdeki iş adamları, çok zaman nisbeten mütevazî kâr marjları ile yapılacak seri imalâtın sabırla elde edilecek uzun vadeli kârlar yerine, spekülâtif çabuk kârları tercih etmektedirler. Rüşvetçilik çok defa kalkınmayı frenlemektedir. Hızla baskısını artıran nüfus artışı probleminin derinde ileriye bakma isteği zayıftır, sebatkârlık da öyle. Rüşvetçilik kısmen muazzam gelir farklarının bir sonucudur.

Bugün veya geçmişte rol oynayan siyasi faktörler arasında sömürge idaresini sayabiliriz. Böyle bir siyasi durum kalkınmayı meydana getiren kuvvetleri bastırır veya en azından gelişmesini yetersiz hale getirir. Bu olay ekonomik kalkınma ya-

J. B. TİNBERGEN

bancaların elinde olduğu ve kalkınmanın veya sömürülmenin meyvalarını hâkim durumdaki millet topladığı zaman, ortaya çıkar. Başka ihtimaller de vardır. Bunların bazılarını aşağıda temas edilecektir. Yalnız, şimdilik sömürge idaresinin, bu idarenin niteliğine dayandığını, sonuçların olumsuz olduğu kadar olumlu da olabileceğini söylemekle yetinelim. Aynı bölgedeki memleketler arasında yapılan geniş bir kıyaslama bağımsız memleketlerin kolonilerden daha iyi durumda olduğunu göstermektedir. Örneğin Tayland ile Malaya, Burma ve Endonezya'nın mukayesini; Habeshistan ve Liberya ile Kenya veya Nijerya'nın mukayesini kadar olumlu da olabileceğini sesini düşünelim...

Başyazı

(Başarafa Sayfa 1 de)

kırı gerekçesinin konması, işçiyi hiçe saymanın bir başka şeklidir. Halbuki, Türk işçilerinin milli menfaatleri, en az kendileri kadar düşündükleri ve koruduklarını bilmeleri gerekirdi. Hiç bir Türk işçisi, çalıştığı müessesenin kapısına kilit vurdurmak istemeyeceği gibi, milli menfaatlere uygun olmayan tek adım dahi atmaz. Bundan kimsenin şüphesi olmasın.

Vatanperver olmak ve milli menfaatleri düşünmek için mutlaka yasa koyucu olmak gerekmez. Rakı şişeleri, kadehler, su bardakları yapan Paşabah çede 83 gün yarı aç vaziyette grev yapan işçilerin grevimi milli menfaatlere aykırı idi? Yine yurdumuz da milyonlar kazanıp kendi memleketlerine dövizler taşıırken, çalışan Türk işçisinin hakkını vermeyen Fransız - İtalyan gibi, yabancı şirketlere karşı yapılan Pipe - Line grevimi milli menfaatlere aykırı idi?

Artık işçiyi uyutma politikasını bırakalım bir yana. Grev hakkı ya vardır veya yoktur. Bir takım kayıtlara bağlanan, savaş anında hedefe ulaşacak ordunun elinden silâhını top lattırarak gibi, ertelenen grev; grev hakkı değil uyutma ve oyalama politikasıdır. Bunu işçiyeye verilmiş bir hak olarak göstermek işçiyeye alay etmektir.

insanca yaşamak

MİTHAT YABAN

Toronto'da yaşayan 56 yaşındaki bir Kanadalı, fazla şişmanlığından ötürü çalışmadığından, devlet sosyal yardım kurumundan aldığı 690 lira aylıkla, insanca yaşamının imkânsızlığı gerekçesi ile, eyalet hükümetine ve hayvanları koruma derneğine verdiği iki ayrı mektupla, «insanlıktan istifa ettiğini» bildirmiştir.

İncelediği Kanada ceza kanununda, kendisine yeterince para vermiyerek eziyet eden, hükümeti dâva edecek bir madde bulamadığından, insanlıktan istifa edip, hayvanlığı tercih ettiğini açıklamıştır. Hayvanları koruma derneği, kendisinin hayvan sayılma dileğine olumlu cevap verdiği taktirde, sosyal Yardım kurumunu hayvanlara eziyeti suç sayan maddeye dayanarak mahkemeye verecektir.

Kanadanın insanca yaşayabilmek yolundaki mücadele gücünü yansıtan bu olay, pek çoklarının gazete havadisleri olarak okunup geçmiştir. Aslında bilhassa yetkililerce üzerinde durulması gereken bir konudur. Zira; ülkemizde 14,5 milyon çalışan nüfustan; 10289000 kişiye milli gelirden 90 lira, 3011000 kişiye 450 lira, 491000 kişiye 700 lira ve 448000 kişiye de 812 lira düşmekte, diğer bir deyimle çalışan bu 14,5 milyon nüfusun 14239000 i yani yüzde 98,7 si ortalama olarak ayda 813 lira almakta, işçilerden emekli olanlara sosyal sigoralar kurumu 250 lira aylık bağlamakta ve binlerce de işsiz iş bulmak için çarpınırken yukarıdaki haberi küçümseyip geçmek vurdum duymazlık olur.

Kaldı ki: Bizim Anayasamız, çalışanların insanca yaşayabilmeleri için, çalışanları sosyal, ekonomik tedbir-

lerle koruyarak, adaletli bir ücret elde etmek için, gerekli çalışmayı ve işsizliği önlemeyi devlete yüklemiştir. Ülkemizin ekonomik ve mali gücü, bu gün için fertleri daha iyi yaşatma koşullarına yetmediği, bir müddet daha sıkıntıya katlanmamız gerektiği gerçektir ancak; bu çalışan 14,5 milyon nüfusun yüzde 1,3 ü olan 186000 kişilik mutlu azınlık milli gelirden ortalama olarak ayda, 7035 lira alması büyük bir dengesizlik yaratmaktadır. Bu da sosyal adalet ilkeleri ile bağdaşmaz. Sosyal adaletin dengesiz olduğu toplumlar huzursuz olur.

Ülkemizde insanca yaşamak; işsizlerin iş temin etmeleri ve çalışanların emeklerinin değerini almaları ile gerçekleşir.

Aylık ücretini aldığı gün, borçlarına dağıtan hattâ yetiremeyen, ay sonuna kadar yine borçla idare eden, insanca yaşamının basit ihtiyaçlarından elektrik, su, yol ve kanalizasyondan yoksun, gecekonduarda oturan, hafta tatillerinde ve senelik izinlerinde mümkün olsa çalışmak isteyecek işçiler, yine aynı mahrumiyetlerle beraber sinema tiyatro bir yana, hastasını saatlerce öktüz arabası ile şehire getirecek kadar sağlık ve ulaştırma imkânlarına kavuşmamış, çalıştıkları halde, çalışmadan 690 lira almasına rağmen bu para ile insanca yaşamasının mümkün olmadığını belirten Kanadalıdan çok daha az gelir temin eden köylüler, ancak ev kirasına yetecek kadar para verilen emekliler ile iş temin edemeyen Kanadalıdan ilham alırlarsa ülkemizin alaçağı durumu düşünmek gerek.

BU GERÇEKLERİ

(Başarafa S. 1 de)

mesine rağmen «Benim genel başkan olmam beş vakit namaz gibi farzdır» dediğini,

● Ramazan ayında erzak alanlardan vergi kesilmeyeceğine dair içtihat kararının bulunmasına rağmen bu seneye kadar vergi kesildiğini, bunun için Maden-İş sendikasının genel müdürlüğe yazı yazdığını ve vergi kesilmesinin doğru olmadığını bildirdiklerini,

● İşçilerden kesilen 30 liranın usulsüz olduğunu ve genel müdürlüğün bir tamiminde «Çelik-İş sendikasının ana tüzüğününün 33. maddesinin (J) bendine göre Çelik» demelerine rağmen, mahalli gazete ile ilân edilen Çelik-İş tüzüğününün 33. maddesinin (J) bendi bulunmadığını-

DUYDUNUZ MU?

SENDİKA — Fikir ve Sanat Gazetesi

Sahibi : Türkiye Maden - İş Sendikası Karabük Bölge Merkez Şubesi adına : Nuri Kara

Bastır ve Yayın Müdürü : Mithat Yaban

Yazı İşleri Müdürleri : Ömer Taşdemir - İbrahim Yıldız

Yönetim Yeri : Hürriyet Caddesi, No: 86, Maden - İş Sendikası, Karabük

Dizgi ve Baskı : Balkanoğlu Matbaacılık Ltd. Şti. Ankara